

רוממות

גליון 58 שנה ב' פרשת תולדות תשע"ז

גליון שבועי לבני התורה

הרב
ישראל
לנג

רוממות ההלכה
סוגיה הלכתית בפרשה

גדול תלמוד תורה יותר מכיבוד אב ואם

על הפסוק בפרשתנו (כח,ט) 'וַיִּלְךְ עִשׂוּ אֶל יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח אֶת מַחְלַת בַּת יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֶבְרָהָם אַחֹת נָבִיאוֹת', ומכאן ש'שלמדנו מכאן שנשמן בבית עבר ארבע עשרה שנה ואח"כ הלך לחון כו' אבל לא נענש עליהם בזכות התורה, שהרי לא פירש יוסף מאביו אלא עשרים ושתים שנה כו'. וביאר דבריו עפ"י מה דתניא במגילה (ז,א) 'נמצא יוסף שפירש מאביו עשרים ושתים שנה [מים שנמצא ועד שירד יעקב אביו לצרים, הוא] כשם שפירש יעקב אביו מאביו [כ"ב שנים בלכתו לבית לבן]. ומקשינן, דיעקב תלתין ושיתא הויין, ומשנינן, אלא ארביסר דהוה בבית עבר לא חשיב אהו כו'. וכבר הקשו המפרשים מדוע נענש יעקב, מאחר שהלך בשליחות אביו, וכדיאתא בקרא (כח,ה) שיצחק שלחו. ותירץ רבנו בחיי (כח,א) שכוונת הוריו שהלוחו לבית לבן היתה שישא את לאה ויחזור מיד, והוא רצה את רחל ונתעכב שם מרצונו, וע"ז נענש. והמהרש"א (ח"א,שם), מתרץ שבסוף י"ד שנים שהיה בבית עבר נתקדרה דעתו של עשיו, ושלחה אמו לקרוא לו לחזור, ומשעה זו לא היתה הליכתו בציווי הוריו. והחיד"א ביאר עפ"י ספר חסידים דאפילו דקיי"ל שאב שמחל על כבודו כבודו מחול, מ"מ מדיני שמים יש עדיין חיוב, ולכן נענש ע"כ שלא כיבד את אביו, הגם שהיה זה בציווי של אביו, וראה גם בבן הוי"דע (שם) מה שביאר.

ולעצם הדברים, האם מצוות כיבוד אב ואם דוחה מצוות אחרות או לא, איתא בגמ' (שם ז,טז), אמר רבא כו' גדול תלמוד תורה יותר מכבוד אב ואם שכל אותן שנים שהיה יעקב אביו בבית עבר לא נענש כו'. והקשו שם המפרשים מהיכן מוכח שגדול ת"ת יותר מכא"א, ואולי שקולים הם ולכן לא נענש יעקב ע"כ. ותירץ המהרש"א (ח"א ד"ה גדול) שאה"נ מה שאמרו שגדול ת"ת יותר מכבוד אב לא נלמד מיעקב, אלא סומכים בזה על המשנה בפאה (פ"א מ"א) דתנן אלו דברים שאין להם שיעור כיבוד אב ואם כו' ותלמוד תורה כנגד כולם.

דין זה שתלמוד תורה גדול יותר מכבוד אב ואם נפסק להלכה ברמב"ם (פ"ו מממרים הלכה יב-יג): מי שאמר לו אביו לעבור על דברי תורה בין שאמר לו וכו', הרי זה לא ישמע לו שנאמר איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי שמרו וכולם חייבין בכבודי, אמר לו אביו השקני ימים ויש בידו לעשות מצוה אם אפשר למצוה שתעשה על ידי אחרים ותעשה ויתעסק בכבוד אביו שאין מבטלין מצוה מפני מצוה, ואם אין שם אחרים לעשותה יתעסק במצוה ויניח כבוד אביו שהוא ואביו חייבים בדבר מצוה, ותלמוד תורה גדול מכבוד אב ואם. וכן נפסק בשו"ע (יו"ד סי' רמא, יב-יג).

אלא שצ"ב למה ל' כל הני ג' הלכות, א. מי שאמר לו אביו כו' ב. אמר לו אביו כו' ג. ות"ת כנגד כולם, והא סגי לן במצוה ה' ומשם למדים שכל מצוה שא"א להיעשות ע"י אחרים דוחה כיבוד אב, וממילא ידעינן שאם אמר לו אביו לעבור על ד"ת אינו חייב לשמוע לו, וכן שתלמוד תורה עדיף מיניה, דהא ת"ת הוי מצוה שא"א להיעשות ע"י אחרים. כן הקשה בספר 'ברכת כהן' עה"ת, להגרבי"ש הכהן דויטש שליט"א. ומכאן קושיות אלו יסד בזה יסוד וחיודש גדול, דהא קיי"ל בת"ת שמפסיק למצוה עוברת, וכמו שפסק הרמב"ם (פ"ג מת"ת ה"ד): היה לפניו ויתעסק מצוה ותלמוד תורה אם אפשר למצוה להיעשות ע"י אחרים לא יפסיק תלמודו, ואם לאו יעשה המצוה ויחזור לתלמודו. וא"כ לפי"ז היה מקום לומר שבכיבוד או"א ג"כ יפסיק מתלמודו, וליך לשמש לפני אביו, ולכן איצטרך לאשמועינן שבכיבוד או"א אפי' הדבר כן ואינו פוסק מת"ת, ולא דווקא באופן שא"א להיעשות ע"י אחרים.

פרשתנו עוסקת בהתמודדותו של יעקב מול עשיו, כבר בעודם במעי אימם, כשזה מושך לכאן וזה לכאן... מריבים הם בנחלת שני עולמות, עולם הזה ועולם הבא, גשמיות מול רוחניות.

מרן הגר"ש אלישיב זיע"א עמד על ההבדל היסודי בין יעקב לעשיו, על הקו המבדיל ביניהם, דרך הסימנים שהתורה נותנת לנו להכיר ביניהם.

רבותינו לימדונו כי "עשיו" אינו בהכרח מישהו מחוץ למחננו, הוא יכול להיות אחד מתוך הבית מדרש אך הוא "עשיו"! זאת כאשר המאפיינים דומים. "וידו אוחות בעקב עשיו", אמר על כך מרן זיע"א: ה"יד" תפקידה לבנות ולנטוע, יסוד היהדות הוא "לתקן עולם"... לברוא עולמות ע"י לימוד התורה ומעשים טובים באמצעות נותנת לנו להכיר ביניהם. ית' וכך אמרו במדרש (ויק"ר כה,ג): מתחילת ברייתו של עולם לא נתעסק הקב"ה אלא במטע תחילה, אף אתם כשנכנסין לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחילה. ע"כ, כי עצם קיומנו, ההליכה בדרכיו ית', היא במטרה להעמיד, לקיים ולבנות!

שונה ממנה הר"גל" שתפקידה להרוס ולהחריב. וכמו שאמר דניאל כאשר ראה את החיה הרביעית (ז,ז): 'וְאָרו חִיָּה רַב־עֲצָה דְחִילָה וְאִימְתָנִי וְתִקְפָּא וְתִירָא וְשִׁנָּי דִּי פְרָלָה לָהּ וְרַבְרָן אֶכְלָה וְמִדְקָה וְשִׁאֲרָא בְרַגְלָה רַפְסָה', ופרשו המפרשים, 'שרומסת ברגלה את הנותר מאכילתה'.

יעקב אבינו איש תם יושב אהלים, נוטע אהלים! הוא מחזיק את העולם, הבונה והמקיים - אל תקרי "בניין" אלא "בנויין"! חז"ל למדונו: "מאי בנאין? - אלו תלמידי חכמים שעוסקים בבנינו של עולם". ואילו עשיו, איש ציד איש שדה, תפקידו הוא לצוד, להרוס ולחבל בקיים...

וראה זה פלא, למרות שעשיו מנסה להרוס ליעקב כל חייו, והרי הוא רודף אתו ומיצר את צעדיו, הוא אינו יכול לו.

וכך אמר במדרש (ילקוט"ש תולדות ק'): הגמון אחד שאל את רבן גמליאל: אמור לי מי תופס מלכות אחרינו? הביא נייר חלק נטל קולמוס וכתב עליו "ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחות בעקב עשיו"...

אותו הגמון ראה שכל המחשבות והגויות שהוא רוצה להוציא אל הפועל, לעשות כליה בעם ישראל, להרוס ולהשחית, יש מי שתופס ולא נותן לעשות זאת. ולכן שאל - מי תופס מלכות אחרינו? מי מונע ומעכב זאת ממנו? ענה לו רבן גמליאל: "וידו אוחות בעקב עשיו"! אותה "יד" של יעקב אשר עוסקת בבנין עם ישראל, הבונה עולמות, והנוטעת נטיעות, אוחות בעקב של עשיו, באותה "רגל" שרוצה להרוס להשחית, ולסתור את בנינו של עם ישראל, - היא המעכבת ועדו מלהוציא את זממו.

שני לקחים יסודיים ואקטואליים עולים מכאן. הראשון: אם הנך רוצה לדעת מיהו הרשע זה הצועד בעקבותיו של עשיו, עליך לבדוק היטב מי הוא המנסה להרוס להשחית ולהחריב... והשני: עלינו לדעת כי כל עוד שעוסקים בבניין עם ישראל, בונים ונוטעים, אזי אין קיום להשחית ולהרוס של עשיו!

ברכת השבת שהיא מקור הברכה העורך

חדש!

ניתן לתרום להוצאות הגליונות בעמדות הממוחשבות של "נדרים פלוס" \ "קהילות" המוצבות ברחבי הארץ לפי החיפוש הבא: "רוממות" - גליון שבועי לבני התורה

ניתן גם לשלוח נוסח של הנצחות במכשירים הנ"ל כל תרומה תתקבל בברכה

הוצאות הגליון השבוע נודבו על ידי ידידינו וידיד כל בית ישראל איש חי רב פעלים הגאון רבי לייב טרופר שליט"א ניו יורק

שהברכה וההצלחה תשרה במעשי ידי ויזכה להמשיך להרבות תורה וקדושה בעם ישראל

וְיִגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֶשׂוֹ אִישׁ יָדָע צִדָּה | מַעֲרַבְתָּ מִצִּדָּה הַפְּרִשָׁה

דוממות הפרשה
מפני הפרשה
יסיכיש

הגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד
בשכבך תשמור עליך
הגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד

וברש"י: כל זמן שהיו קטנים לא היו נכרים במעשיהם ואין אדם מדקדק בהם מה טיבם, כיון שנעשו בני שלש עשרה שנה זה פירש לבתי מדרשות וזה פירש לעבודה זרה.
בספר "אהל משה" להגרמ"י שיינערמאן שליט"א הביא יסוד נפלא ממרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל על פסוק זה כפי ששמעו מנכדו הגר"ח פוס שליט"א. וכך הקשה מרן הגרש"ז: הא תינח יעקב קיבל עכשיו בגיל י"ג יצר טוב, ולכן נתעלה על ידו והלך לבית המדרש, עשיו, הרי יצר הרע כבר היה לו מלפנים, וא"כ מה אירע עכשיו שקיבל דוקא עכשיו תאוה לילך לעובד עבודה זרה? ותיירץ, הרי איתא בסוכה (דף נב,א) כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, וכן באותו אדם עצמו ככל שהוא עולה ומתגדל, גם היצר הרע שלו מתגדל ומעמיד אותו בפני סניוונות חדשים וגדולים יותר. נמצא כי ביום הבר מצוה, הואיל והנער מתעלה בקבלת יצר טוב, כך היצר הרע שלו גדל והולך...
מעשה, אמר מרן הגרש"ז: צריך לדעת שבהגיע הנער לכלל י"ג שנים, כשם שהוא נהיה "בר מצוה", כך הוא עלול ח"ו להיות מעתה "בר עבירה"! ולכן, זה מה שגרם לעשיו לפרוש לעבודה זרה, מה שלא עשה עד עכשיו... הוא נהיה "בר עבירה"...

"וַיֹּאכַל וַיִּשֶׂת וַיִּקַּם וַיֵּלֶךְ וַיָּבֹו עֶשׂוֹ אֶת הַבְּכֹרָה" (כה, לד)

אמרו חז"ל (ב"ב טז,ב): "אמר רבי יוחנן, חמש עבירות עבר אותו רשע באותו היום, והג את נערה מאורסה, בהג את הנפש, וכפר בעיקר, וכפר בתחיית המתים, ושט (ביזה) את הבכורה... ושט את הבכורה - דכתיב וַיָּבֹו עֶשׂוֹ אֶת הַבְּכֹרָה".
ויש להתבונן, מדוע מכל אותם חמש עבירות שעבר באותו היום, לא כתבה התורה במפורש אלא את החטא הקל ביותר של ביזוי הבכורה, ותמוה, מדוע לא הוזכרו במפורש שאר עבירות חמורות שעשה באותו היום?

והוא לא יגן עליו?
אלא על כרחך מבואר כאן, כי הסגולה שנאמרה על התורה שהיא "מגנא ומצלא", זהו דוקא על לימוד תורה בעמל ויגיעה, זו זכות התורה היחידה שבכוחה להגן ולהציל, אך זה השרוי באבלו, אמנם יכול הוא ללמוד תורה, אך הוא אינו רשאי להתייגע ולעמול בה, וממילא לאבל חסר את השמירה המיוחדת הנתונה לעמלי התורה, שהיא מגנא ומצלא!
ועל דרך זו כבר כתב מרנא ה"חזון איש" זיע"א בלשונו הזהב: "כל סגולות התורה לא נאמרו אלא על עמלה". ועל כן, כאשר ביקש עשו לפגוע ביעקב, ידע כי האפשרות היחידה היא בימי אבלו של אביו, אז יהיה יעקב חסר את ההגנה המיוחדת בכוחה של תורה!
ועוד יש להוסיף בזה, כי יעקב אבינו כשברח מפני עשו נטמן בישיבת שם ועבר י"ד שנים, ודרשו חז"ל על הפסוק (כה, יא) "וַיִּשְׁכַּב בְּמִקוֹם הַהוּא" - לשון מיעוט, כי באותו מקום שכב, אבל י"ד שנים לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה. הרי לנו שדרך ההנהגה של יעקב אבינו היא, כאשר הוא שרוי במצב סכנה ונדרף ע"י עשו אחיו המבקש להורגו, הוא לא שוכב בלילה אלא עוסק בתורה, וזאת כאמור, מפני שהוא נזקק באותו זמן לשמירה גדולה, ולפיכך הרבה באותם שנים בתורה ובעמלה, אשר היא מגנא ומצלא.

"וַיֵּלֶךְ עֶשׂוֹ אֶל יִשְׁמָעֵאל וְגו' אַחֻת נְבִיאוֹת" (כח, ט)

וברש"י: אחות נביות - ממשמע שנאמר (לעיל כה, ג) בת ישמעאל איני יודע שהיא אחות נביות, אלא למדנו שמת ישמעאל משיעדה לעשו קודם נשואיה והשיאה נביות אחיה. ולמדנו שהיה יעקב באותו הפרק בן ששים ושלש שנים, נמצא יעקב כשמת ישמעאל בן ששים ושלש שנים היה, ולמדנו מכאן שנטמן בבית עבר ארבע עשרה שנה ואחר כך הלך לחרן, שהרי לא שהה בבית לבן לפני לידתו של יוסף אלא ארבע עשרה שנה, וכי, הא למדת שאחר שקבל הברכות נטמן בבית עבר ארבע עשרה שנים.

הנה רש"י הכריח מחשבון שנותיו של יעקב שלא ברח יעקב לחרן מיד כשציווהו אביו ואמו על כך, אלא נטמן בבית עבר י"ד שנים, שהרי חסר ממנו י"ד שנה וע"כ שקיבל הברכות נטמן בבית עבר י"ד שנה. ומקור הדברים הוא במגילה (דף יז,א) אלא שמדברי רש"י מבוואר דמקור דברי חז"ל אין זה בקבלה אלא הוא מוכרח מחשבון שנותיו של יעקב. ולכאורה תמוה דאף שחסרים י"ד שנה משנותיו, אך עדיין

"וַיִּתְרַצְּו הַבָּנִים בְּקָרְבָּה" (כה, כב)

וברש"י: כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי עבודה זרה עשו מפרכס לצאת.

הרחק משכן רע

בשם מרן בעל ה"בית הלוי" זיע"א ידוע להקשות, הרי יעקב למד תורה מאת המלאך, כדאיתא בגמ' נדה (ל, ב), וא"כ אמאי היה מפרכס לצאת? **הניחא** עשיו שהיה "פרא אדם", בן בליעל אשר לא רצה ללמוד תורת ה', א"כ היה מפרכס לצאת לעולם ההבל, לצאת לבתי משתאות למלאות תאוותו, אבל יעקב אבינו איש תם יושב אהלים, למה יפרכס לצאת לעולם הזה החשוק והאפל, לעמל היום, הרי אוכלו מוכן ללא טורח, ואת תורתו לומד מפי מלאך קדוש אשר מלמדוהו סודות התורה?
ביאר על כך ה"בית הלוי": כי באמת היה יעקב רוצה להיות תמיד בבטן אמו ללמוד תורה, רק כל זה אינו שווה לו לישב בהתחברות עם איש בליעל, שמא ילמוד ממעשיו הרעים ח"ו, אשר זורה רשעים מרחם...
הוסיף בזה בנו מרן הגר"ח מבריסק זיע"א שהנה הדין של "אל תתחבר לרשע", המובא באבות: נתאי ארבליו אומר הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע ואל תתיאש מן הפורענות. למדנו מכאן שהוא קאי אפילו על דבר מצוה, ולימוד התורה...

עמל התורה

בהיכלי הישיבות ידוע לבאר באופן אחר, כי הלימוד מפי המלאך הוא לימוד ללא עמל התורה, ועיקר הלימוד הוא בעמל התורה, לכך רצה יעקב לצאת לבתי מדרשות אף שיכול היה לשמוע תורה מפי המלאך.
שהרי כך ביאר מרנא הגר"ח מוואלוז'ין זיע"א את הפסוק (איוב ה, ז) "אֶךְדָּם לְעַמְל יוֹלָד", ואמרו ע"ז חז"ל (סנהדרין ט"ב), לעמלה של תורה. דצריך ביאור הלשון "יולד", ואמאי לא כתיב לעמל "נברא" או "נוצר"?
אלא, ביאר הגר"ח מוואלוז'ין, האדם לומד את כל התורה בבטן אמו בהלו נרו על ראשו, ומה שחסר לו הוא רק עמל התורה, וזו ההדגשה "אדם לעמל יולד" - כל מה שהוא נולד ויוצא לאויר העולם הוא רק לעמל התורה!
ואולי יש להוסיף דשני הביאורים חד הם. הן ביאורם של רבותינו הבית הלוי והגר"ח, והן משמו של הגר"ח מוואלוז'ין. כי אם יש עמל התורה ואדם מונח בלימוד, אזי אין מזיק לו חבר רע! ורק כיון שלא היה לו עמל התורה חשש מהשפעת עשיו...

איך מוכח מזה שנטמן בבית עבר דוקא. **ביאור** נפלא ביאר בזה הג"ר יונה הלוי ברומברג זצ"ל [מתלמידי ישיבת ברנוביץ ומיר קודם החורבן, אשר הקים כמה ישיבות לשארית הפליטה] דרו"ל למדו כן ממה שהעידה התורה על יעקב אבינו על היותו "איש תם יושב אהלים". ופרש"י, אהל של שם ואהל של עבר, ותואר זה של "יושב אהלים" ביאורו כי זה הוא מקומו, ושם הוא ישיבתו! ומעתה ממילא אם חסרים ממנין שנותיו לך ותחפשהו באהלים שלו כי שם מקומו...

ולפי"ז נראה שמאותו הטעם ג"כ לא ביארה התורה חשבון מנין שנים אלו ולא הזכירה אותם. דעל המצאותו באהלים אין התורה צריכה למסור לנו דין וחשבון, שהרי זה נכלל במה שהעידה עליו תורה על היותו "יושב אהלים", ולכן פשוט שעל השנים שהתורה לא נתנה חשבון עליהם תדע נאמנה ששהה אז באהלים שלו, אהלי שם ועבר!

והוסיף הגאון הנ"ל ואמר, דזהו תוכחת מגולה למי שנושא על עצמו התואר "בן תורה" כי הוא מוכרח להימצא רק באהלי התורה, כי זהו תארו ומהותו, ואם לא תמצאנו שם אלא ח"ו במקומות אחרים, הרי שאינו מעוטר בתואר "בן תורה"...
ציין על כך הג"ר אברהם נובגרוצקי שליט"א מראשי ישיבת 'אור ישראל', דהנה עיקר ביאור נפלא זה כבר מבוואר במהרש"א במגילה (דף טז) בקצרה וז"ל: שהיה יעקב אבינו בבית עבר כו'. ובכמה מקומות אמרו בית מדרשו של שם ועבר שהיה קבלה בידם דנביאים היו וכו' אמר בבית עבר לפי ששם כבר מת בשנת ג' ליעקב, אבל עבר היה חי עד שהיה יעקב שתי שנים בבית לבן כדלקמן "ומסברא קאמרינן שבאותן י"ד שנים שאין מפורש בקרא מה היה עסקו של יעקב, מסתמא בבית עבר היה, שעל כן קראו הכתוב יושב אהלים באהל של תורה בבית עבר..."

נראה שאין הדברים כפשוטם שהוא היה לגמרי חסר אמונה, שהרי מצינו שהוא נצטער ביותר על הפסד הברכות, וזה לא שייך כלל במי שאינו מאמין.
אלא גדר הדברים הוא, שעשו לא החשיב את הקשר עם הבורא יתברך כדבר נצחי, אלא כל האמונה שלו היתה רק כדי שהקב"ה ישפיע עליו חומרות וגשמיות, אך הוא לא חפץ בקירבת ד' כמעלה מצד עצמה.
ולכן בלשון חז"ל לא נאמר שהוא 'כפר בהקב"ה' אלא 'כפר בעיקר', היינו שהוא האמין בהקב"ה, אלא שהוא כפר ביסוד הסיבה והחפץ לקירבה אליו, שאינה רק בעבור להשיג על ידה טובה גשמית, אלא שהיא עיקר ושוורש חייו של האדם.

"וַיֹּאמֶר עֶשׂוֹ בְּלָבוֹ יִקְרְבוּ יָמֵי אָבִי וְאַהֲרָגָה אֶת יַעֲקֹב אָחִי" (כז, מא)

פירש רש"י: יקרבו ימי אבל אבי - כמשמעו, שלא אצער את אבא. **אמנם** יש להקשות, אם כל רצונו של עשו הרשע למנוע צער מאביו, מדוע הוא תולה את הדבר בימי האבלות עליו, והלא היה לו לתלות את הדבר במותו של אביו?
אכן בעל ה"כלי יקר" הריגש בזה, ופירש בדרך זו: "תלה הדבר בימי אבל, לפי שאבל אסור לעסוק בתורה כי פקודי ד' ישרים משמחי לב, ויצחק אמר והיה כאשר תריד הדיינו בזמן שלא יעסקו בתורה ופרקת עולו, ואם כן באבלו ודאי לא יעסוק בתורה ולא יהיה לו דבר המגין עליו, ואז אהרגה את אחי". [ועיין בפירושו יונתן שכתב בדרך זו] **ומטעם** זה אמרו חז"ל (ברכות מד, ב), האבל צריך שמירה לפי שאין בו התורה

רצוני להציע בפני הת"ח מהלך חדש בעניין פרשת תולדות, שלעניות דעתי מגלה אור גדול על עניינו של עשו, מה היה הפגם שלו, כפי שעולה מדברי התורה מיניה וביה.

דנה בפרשת תולדות כולה יש לעיין בסדר הדברים, מה טעמם. שכן הפרשה מתחילה מעניין עשיו ויעקב, ואחרי מכירת הבכורה מדובר מעניין יצחק ואבימלך, ואח"כ שוב חוזר לעניין עשו ויעקב לעניין הברכות.

בביאור הדברים יש להקדים ולהבין עוד כמה שאלות: מ"ט מתאר הכתוב את גדילתו של יצחק בעושר. הרי אם עשיר היה מעיקרו יש לנו לשאול, שרגא בטיהרא מאי אהני, האמנם בא הכתוב לומר לנו שאדם מליארדר הרויח עוד אלף? וכן קשה מיעקב ש"נוד נזיר": האמנם אין להם מישוה אחר שיבשל את זה חוץ מיעקב בן הי"ג? ויתרה על כך, עשו בא הביתה עייף, ולא מוצא מה לאכול בכל בית יצחק חוץ מהאדום האדום הזה - ואוחזו בולמוס; והאמנם אין לעשו משהו יותר מיוחד בכל הבית שזוהו האדום שמצא. ובכלל מה לעשו בו לעשירי ארץ ולמאמצים מעייפים בציד חיות ועופות.

ולפי קושיית הנ"ל באמת לפי פשוטו יש מקום רב לבאר [וכפי שסובר ראב"ע (אם כי לא לגמרי, וכמשי"ת לקמן), ועיין רמב"ן], שבתחילה יצחק ירד מבכסיו, ורק אחר כך התעשר שוב ועלה וזרח שמשו וכפי שמתבאר מדברי הכתוב, לכן בתקופה הראשונה לחיי יעקב ועשו לא היה בבית כלום.

ובביאור כיצד ומדוע אירע הדבר רבינו בחיי [ונראה כי מקורו הוא בזרז חדש תולדות מה, ב] שמבאר את עניין הברכות שחפר אברהם שסתמום פלשתים ומלאום עפר, באומרו שהוא גם משל לכך שכל תלמידי אברהם עזבו את יצחק מתחילה מיד אחרי מות אברהם, שכן פלשתים קלקלו, ומפרש עוד כי אחר כך, כאשר חפרום עבדי יצחק מחדש, דהיינו שבא הכתוב להשמיענו שלבסוף החזירו לדת האמת.

למלמדנו, שהיתה ליצחק מעין "תקופת מעבר", תקופה אחרי מות אברהם בה תלמידי אברהם טרם השכילו להפנים את מסריו של הרבי החדש הרי הוא יצחק אבינו, וממילא חלה בהם ההידרדרות. ממילא פשוט שלא היה מעמדו כמקודם בזמן אברהם. והנה זאת יש לדעת, עשירותם של האבות היתה לצורך השפעתם בעולם [וכפי שמבאר רבינו אברהם בן הרמב"ם במקומות רבים בכתביו ספר "המספיק לעובדי ה'" ופירושו על התורה], והוא גם סימן וגם סיבה לדבר, דהיינו שהוא מראה על כי העולם פונה אליהם ומתעסק עמם, וכן שתכלית התעצמותם היתה להגדיל את השפעת האבות בפרסומם בעולם.

ומציאתם יש לומר שהעולה מכל זה, שאה"נ כאשר נסתלק אברהם, ירד יצחק מבכסיו שירש מאברהם שכן לא מצא מי שחשב לנכון להתעסק עמו - הכל הלכו לפלשתים ולמדו ממעשיהם, ממילא תחילה נותרו יצחק רבקה ושני בניו בגפם. ואז עשו בא מן השדה עיף, שכן ניסה להביא טרף לבית

מאכל עניים - כן יש בבית [וכפי שלמדנו חז"ל שעדשים אלו גופא היו סעודת האבלים על אברהם, ללמדנו שהעדשים הללו והסתלקותו של אברהם באו כאחד], ועשו עוזב הכל ורוצה לאכול עדשים אלו. ואז יעקב אומר לו, האמנם התייאשת ממעלותיך המולדות לאכול את סעודת האבלים של הוריק, דבר המוכיח כי גם באבלות אברהם אין לך צורך? אם אתה לא צריך מעלות אלו, אם אינך רוצה לרשת את אברהם, מכור לי את מעלותיך.

עונה לו עשו, אני הרי "הולך למות", כלומר אין לי המשכיות, עני חשוב כמת ואין לי עם לאבי או לך כלל השפעה בעולם ואנו עם כל האמת של אברהם כדוגמת עם המצוי בגלות והוא שסוי ובוזי, ואם כן למה לי חיים אלו ולמה לי בכורה. אם אי אפשר לי לקדש ש"ש בפרהסיא וכל מה שנותר הוא רשות היחיד שלי וד' אמות של הלכה, הרי שאין לי צורך לא בכהונה ולא במלכות. קח את בכורתי, ותקריב כמה קרבנות שאתה רוצה בד' אמותיך הפרטיים. ואכן המכירה נעשית, שכן עשיו "ביזה את הבכורה" שבגלות.

לומר ולך, כאן בא לידי ביטוי שיא השפלות במדרגתו של יצחק, כפי שהכיר בה עשו, ולך כל לא מצא בה טעם.

אח"כ הולך יצחק לגרר, ומחזיר את תלמידי אביו אליו, ולא זו בלבד אלא אדרבא מוסיף והולך. ואכן יצחק מתמודד עם הפלשתים עד אשר הם נכנעים בפניו ומודים לו על טעותם והם ממהרים לזכות עמו ברית, הכל מכירים מעתה כי עדיף לסחור בזבל פרדותיו של יצחק מאשר בכספו וזהבו של אבימלך.

מכיוון שעכשיו יצחק כבר מקדש את שמו ית' בפרהסיא בבחינת שכינה באתגליא. הגלות של יצחק וביטו התיימה, העשירות וקידושו ה' של יצחק שבו כאחד.

וממילא בא עשו, ורוצה לשוב לעגלה של עבודת ה' ולכל תפקידיו בפרסום שמו ית' בעולם. לכן כאן יש סוגיא חדשה של התמודדות יעקב ועשו. בה עשו כבר רוצה חלק מלא בקידושו ה' של יצחק על ידי ברכותיו, שכן כבר יש לדבר טעם, שהרי יצחק כבר מפיץ את תורתו בכל העולם והשפעתו וברכתו רבה ומתרבה. ויצחק רוצה שעשיו יטול את חלקו, ולעורר על עשו ברכת שמים. וזאת מאחר ויצחק אהב את עשו, דהיינו שהוא מבין את עשו ואת המניע אותו.

אך כאן באה רבקה, אשר היא מבחינה יותר את עמדתו של יעקב בנה, שכן היא "אוהבת את יעקב" ומנועת הכל. ומדוע, לכאורה הוא מצד טענת יעקב, שאם לא הסכים עשיו לקדש שם שמים בסתר ולקיים את התורה מעוניין ואדרבא, ודוק או לא רצה ללמוד ולעבוד את ה', אלא תחת זאת ביכר לצאת ולעשות לביתו "ציד", ובעבודת ה' זלזל וביזה - הרי שלא יכול להיות שתהיה לו הזכות לקיים את התורה מעושר, ויש להעביר את כל הזכות על כך ליעקב "מכרה כיום". רצונה לומר, אחד כזה אינו ראוי לבנות את בית ישראל ואפילו עם כל רצונו הטוב שיש לו היום שכבר יש שפע של עושר.

דבריו של הרב מבריסק היה, שגם אחד שהוא קנאי, אם זה בלי מסורת זה לא שווה... כי מי שהולך עם מסורת או יש לו גבולות.

מי שנמצא במסגרת לא יסטה כ"כ מהר...

רוממות הדעת | חינוך ההנהגות והדעות | הרב דוד יוספשי

רוממות הדעת | חינוך ההנהגות והדעות | "ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו"

לפני כחמישים שנה היה שאלה מי יהיה הרב הראשי, א' או ג', נכנסו אל מרן הרב שך זיע"א ושאלנו אותו מי עדיף שיהיה. כמוכן שהנחת היסוד היתה אז שבשביילנו עדיף מה שיותר רגוע... אך הרב שך אמר, א' הוא רב זקן ופקח, או נכון שהוא... אבל יש לו איזה שהם גבולות, הוא לא יסטה מידי. הוא ראה רבנים ויודע מה זה רבנות, יש לו מסורת מסוימת, ממילא הוא עדיין במסגרת, והוא לא יסטה מהמסגרת יותר מידי... אך ג' הוא לא חכם גדול, והואיל והוא לא חכם גדול, מה שבעל גאון ולא חכם גדול יכול להוביל, אני לא יודע... וכעבור תקופה ארוכה ראו כמה שהוא צדק.

על מה לנהל מלחמה?

היום יש את הבעיה של "השכלה" שרוצים לעקור את הכל, עכשיו זה לא חכמה לנהל מלחמה נגד כל מיני דברים אפילו שהם ודאי נכונים, היום צריכים ללכת בכוחות משותפים להלחם נגד "ההשכלה", ולכן בכל דבר ודבר, צריך לדון על מה עכשיו צריך להלחם, וגם על זה צריך מסורת וקבלה, ותמיד צריכים להיות זהירים ועירניים מהבעיות של הדור, כדי באמת להבין היטב על מה עכשיו צריך להלחם. ויש לכך סימנים רבים... אחד שאל אותי איך להסביר את המלחמה נגד מה שנקרא היום "שוק העבודה", הרי תמיד היו בעליבתים שעבדו וכו', ומהיכן לקחו את ההחלטה להלחם על כך? אמרתי לו: אני יודע דבר אחד, שאותם שרוצים היום להוציא לשוק העבודה, הדבר האחרון שמטריד אותם זה הפרנסה של האברכים, וממילא אוי להם אם הם יכנסו לשוק העבודה, כי יורקו אותם החוצה... אלא שהם רוצים להוציא את האברכים מהגמ', שוק העבודה זה תירוץ להוציא מהגמ', אז אם הם יודעים שזה עכשיו המלחמה, סימן שאנחנו צריכים להלחם נגד, ולא צריך יותר ראיות... היום הם מנהלים כזו חזית רחבה להוציא את החרדים לשוק העבודה, ומי שמנהל את זה מי שלא רוצה שיהיו חרדים, ומי שרוצה שדוק שמהרדים יהיו עניים... כי מפריע להם ההתרבות של החרדים, הם מצפים שעל ידי זה הם יצליחו. כל זה כבר סיבה מספיקה להלחם נגד זה.

המאבק על ה"חמין" בשבת...

יש את הבעל המאור הידוע (שבת טו, בדפי הרי"ף), שכל מי שלא אוכל בשבת חמין, בודקין אחריו אם הוא מין, ואם הוא מת יקברו אותו עממין. וכי מהי החומרא הגדולה לאכול חמין? אלא כידוע שהוא רק משום שהקראים באו עם "חומרא" חדשה, כאשר הם אמרו "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת", הכוונה שגם מערב שבת אסור להשאיר בשבת. ולכן כתוב בתשובת הגאונים, שמאז שבא ענן שואל ימח שמם, כך קרא להם לראשונים הקראים, והתירו, צריכים לבודק על כל מי שמחמיר לא לאכול חמין בשבת, אם הוא לא מין, ואם הוא מת יתעסקו בו עממין... הנה, דבר כמו אכילת חמין, וכי על זה צריך לנהל מלחמה? אולי מה שאני לא אוכל חמין זה כיון שאני לא רוצה צילונט בשבת, ומה בכך? אלא שכך ניהלו בכל דור ודור את המלחמה, היו ערניים לכל שינוי, קטן ככל שיהיה, וידעו על מה לכוון את המלחמה.

במאמר מיוחד שמסר הגאון האדיר רב"ש הכהן דויטש שליט"א מרי" קול תורה לתלמידיו, עמד על ענין יסודי מאוד של מסורת הלימוד וההלכה, ההנהגה וההשקפה, חדש אסור מן התורה, כאשר כל דבריו נחוצים המה לתקופתנו, אך מחמת חוסר המקום נצטט שבייביים נבחרים מתוך דבריו:

בכל דבר צריך מסורת

בכל דבר צריך מסורת איש מפי איש, מפי רבו, בלימוד, בהלכה ובצורת הפסיקה, במה במי ומתי להתחשב, ויש על זה הרבה מה להרחיב. וביאגדה: זה ודאי כן! אם אנחנו עומדים על השאלה איך לחנך, איך לעשות תלמוד תורה, לא כל אחד יכול לבוא ולהגיד מה שהוא רוצה. כל הפרצות התחילו מזה שהתחילו לעשות שונה מהמסורת... התיקונים הראשונים היו כמעט קוסמטיים, 'דאגו' שיהיה מקום נקי וכדו', וכך לאט לאט נוצרו המקומות המסוכנים...

צורת ישיבה

כאשר מרן הגר"א קוטלר זצוק"ל בא לאמריקה וייסד את הישיבה, סיפר לי אחד מהתלמידים הראשונים שלו, שהיו אוכלים ארוחת צהרים בשתיים וארוחת ערב בשמונה, והבחורים לא היו כ"כ מסוגלים לכך, ור' אהרן לא רצה לנשות, כי הוא לא שינה ממה שהיה בקלצק - שש שעות בין הארוחות, ואמר: בקלצק אכלו בשתיים ובשמונה, וכך יהיה. אפילו על דבר שלכאוי כל כך פעוט.

שינויים מפליגים...

אמר לי פעם ת"ח אחד שישב אצל רופא שיניים מחלל שבת, שנתן לו דרשה שלימה שצריכים לעשות כל מיני שינויים בהלכה וכו', והוא היה באמצע טיפול... והיה מחוייב לשתוק. כאשר הוא גמר את הטיפול, אמר לו אותו ת"ח: תראה, אחרי כל השינויים, אני רוצה להגיד לך דבר אחד, יש דבר אחד שישאר, - מחללה מות יומת! ואת זה לא נראה לי שיצליחו לנשות... ולכן אותך ראשית כל יצטרכו להרוג, אח"כ נדבר על השינויים שצריכים לעשות... הרי מי שרוצה לעשות תיקון, הוא רוצה באיזשהו מקום לעקור גם את ה"מחללה מות יומת". [זה לא כל כך בעיה לעשות את זה, אומרים שזה פיקוח נפש, ואומרים עוד כמה דברים...]

גם במלחמת קודש צריך מסורת

פעם באו אל מרן הרב מבריסק זיע"א והציעו לו מישוה מאוד חשוב, רב דוקטור מאיזה מקום, שיהיה ראש האגודה, כיון שאותו רב היה ידוע בתור קנאי ישר, הוא היה כותב מאמרים קבאיים, והיו שרצו למנות אותו ליו"ר האגודה. אמר על כך הרב מבריסק: וכי אני אקח אחד שהוא בעצמו בחור את הדרך שהוא הולך איתה? הרי אני לא יודע מה הוא יעשה מחר. היום הוא קנאי, מחר הוא לא יהיה קנאי... אבל השני - מי שהרב מבריסק רצה למנות - הוא תלמיד של רב פלוני, הוא הוטובב אצל רב פלמוני, יש לו מסורת. אז נכון שיש לו כל מיני דברים שהוא עושה לא בסדר, אבל מהמסגרת הוא לא יסטה! אבל הרב דוקטור - הוא - אני לא יודע. היום הוא כותב מאמרים קנאיים, מחר הוא יחליט שצריכים ללכת ל... אני לא מוכן לסמוך עליו. תוכן

הצרה היא מחמת חסרו התפילה | מכתבה ייעוץ ופסיכותרפיה
כתב רבינו בחיי, וז"ל: "הכתוב היה ראוי להקדים ולומר 'ותהי רבקה עקרה', ואחר כך 'ויצטר יצחק לה' כי עקרה היא".

וזה מה שהקדים התפילה, יתכן לומר שהקדים העיקר, ולמדנו, שאין הכוונה שתהיה העקרות סיבת התפילה, שאם כן הסיבה עיקר והתפילה טפל לה, אבל הכוונה לשון הכתוב כי התפילה סיבת העקרות, ולומר לך שלא נתעקרה אלא כדי שיתפללו שניהם על הדבר. לפיכך הקדים התפילה שהיא העיקר והסיבה הראשונה שבשבילה באה העקרות לרבקה אמנו. וזהו שדרשו חז"ל: מפני מה נתעקרו האמהות, מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים.
[יסוד זה ידוע ומפורסם גם בשם **מרון החזו"א זיע"א** על כל התפילות, שכאשר הקב"ה מביא צרות ח"ו הוא בכדי שאנשים יתפללו, ובמצב שח"ו שוכחים להתפלל, ושוכחים היכן הכתובת להכל... מביא הקב"ה סיבות לתפילה... אך כאן כותב זאת רבינו בחיי על מה שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים].

משנה את הטבע

ממשיך רבינו בחיי: "ומכאן יש ללמוד עוד כח התפילה שהיא גדולה מאוד ואפילו לשנות הטבע".

תפילת ה"ערוך לנר"

בענין זה מסופר על הרופא הראשי של העיר אלטונא שהיה שונא יהודים, ונרקמה במוחו מזימה שפלה להצר את צעדיהם של היהודים. לשם כך הפיץ עלילת כזב כי בריאותם של אנשי העיר לקויה באשמת היהודים... לטענתו, בית הקברות היהודי מהווה מפגע ציבורי בשל ריח חריף הנודף ממי התהום המחלחלים ונקווים בין המצבות.

עלילה שפלה זו גרמה להסתה קשה כנגד היהודים. הדבר זעזע את בני הקהילה היהודית באלטונא. בבית הקברות בעיר שכנו גדולי עולם מצוקי ארץ, בהם רבי יונתן אייבשיץ, החכם צבי, רבי יעקב עמדין ועוד. היהודים פנו לשלטונות במחאה והכחשה, אך ללא הועיל. השלטונות החליטו להרוס את בית הקברות ולסלק את המפגע.

רבה של אלטונא, הגאון רבי יעקב יוקל עטלינגר, בעל "ערוך לנר", הציג לפנות למושל המחוז, שנחשב אדם נוח לבריות, ולבקשו שיבטל את הגזירה. המושל נענה בכך שהסכים לשלוח חוקר מטעמו, לבדוק אם יש ממש בדברי הרופא.

היום המיועד נקבע כצום ועצרת לכלל הקהילה. הרב ועמו עשרה תלמידי חכמים נכנסו לבית החיים וניגשו אל קברו של אחד מהגדולי ארץ, שכתב בצוואתו שעל כל צרה שלא תבוא יעלו להתפלל על קברו.

בעל ה"ערוך לנר" הזיל דמעות כמים, אולם בהגיעו ארצה יבשו הדמעות, יחד עם הקרקע הבוצית, שהפכה בן רגע לאדמה חרבה. והנה כשהגיע החוקר לחפור ולבדוק את אמיתות דברי הרופא הרשע שונא היהודים, מצא את האדמה יבשה! **בני העיר הודו לה' על נפלאותיו ושחו אודות על הנס שנעשה להם בזכות תפילת רבם.**

תפילת ה"חזון איש"

כאשר היתה אחותו של מרון ה"חזון איש" זיע"א (לימים אשת מרון בעל ה"קהלות יעקב" זיע"א) כבת שנתיים חלתה מאוד, היא איבדה את הכרתה ושכבה ללא רוח חיים, והרופאים נואשו מלמצוא לה מזור. אנשי ה"חברא קדישא" הגיעו והשכיבוה על הארץ, בחשבם שיצאה נשמתה. הדליקו נרות למראשותיה וקראו תהלים לעילוי נשמתה.

אחיה ה"חזון איש" לא הפסיק להתפלל עבורה להבראתה ולהחלמתה, בדמעות שליש שפך שיח פני בוחן לבות, לבל יתן למשחית ליטול את נשמת הילדה. התפילות בקצו רקיעים ושערי דמעה לא נעלו. לפתע, לתדהמת ולפליאת הכל, התעוררה הילדה וכעבור ימים אחדים שבה לאיתנה. ואמר אז החזון איש כי זו לא אותו ילדה כמקדם...

גייעה בתפילה יותר מיגיעה בתורה...

שח הגר"ש קויפאמן זצ"ל ר"י תפארת יעקב גייסעוהד: ידוע הרי היה מרון

החזון איש זיע"א | **רוממות המעשים** | **החזון איש זיע"א**
גייעתו בתורה, שהיה בטבעו איש חלש, ובלמודו היה לומד עד אפיסת כוחותיו. ומסופר שפעם אחת נכנס אחד מבני ביתו לחדרו ונבהל לראותו מושכב על הארץ. אמר לו החזו"א שלא ידאג כי לא קרה כלום, רק שהוא רגיל להמשיך בלימודו עד שלא נשאר בו רק מעט כח כדי להגיע עד מיטתו, והפעם הוא טעה בחשבון והמשיך ללמוד עוד קצת, לכן הוא נפל טרם הגיע למיטתו... ורואים עד היכן היתה יגיעתו בתורה.
ובאחד ממכתביו הוא כותב: התייגעתי בתפילה יותר מיגיעתי בסוגיות החמורות בש"ס... והרי הדברים מפליאים מאוד! ומשמתי שכאשר הראו את הדברים למרן הגר"ש **אויצרבאך שליט"א** הוא נדהם ומראה הדברים עד היכן הדברים מגיעים, ואמר: הרי החזו"א עמל מאוד מאוד בסוגיות הש"ס, ובפרט במסכתות קשות כמו עירובין, ועם כל זה הוא מעיד על עצמו שבתפילה היה מתייגע יותר מבלימודו...

תפילה ברוחניות

אם אנו רואים כמה גדול כח התפילה על עניינים גשמיים, על אחת כמה וכמה גדול כח התפילה כשמתפללים על רוחניות. שכאדם מתפלל שיבין את סוגיית הגמרא, שיתגבר על יצרו הרע, שיוכה לעבוד את בוראו בלבב שלם. כמה גדול כוחה של תפלה זו!

וזה לשון "ספר חסידים": "אם שואל אדם דבר שהוא שבח לבוראו כגון על לימוד התורה או דבר אחר מחפצי שמים, ושופך את נפשו עליו, הן ה' שומע תפילתו אף על פי שאין בידו מעשים טובים".

ע"י התפילה הראש נפתח

המהר"ם שיק במעמד פתיחה לבני ישיבתו הרמה גילה את אשר עבר עליו בצעירותו, וכך פתח ואמר: חז"ל אומרים (יומה להב) כי רבי אליעזר בן חרסום מחייב את העשירים והלל מחייב את העניים. אין אחד שיכול לפטור עצמו מהשתדלות בלימוד התורה.

אף אני אומר לכם: בני, בתחילת כניסתי ללימוד הגמרא הייתי קשה הבנה עד למאוד, הייתי משגן וחוזר על עניין אחד פעמים רבות ולא יורד להבנת הדברים. הרביתי תחינה לפני בורא עולם: אב הרחמן, הרי לא פטרת מללמוד את חלושי התפיסה... הבינני נא מתורתך הקדושה ואדעה.

וכך חזר הדבר על עצמו יום ביום במשך זמן רב, עד כי אומרים עלי היום שאני יודע ללמוד, אם כי לא הגעתי לקרסולי רבותי הקדושים... ומאז אני מחייב את חלושי התפיסה ואין בידם להיפטר, חזרו על לימודם והתפללו למי שהחכמה שלו ואז תצליחו.

וכך שח מרון הגרי"ל בלוח **זקוק"ל** ראש ישיבת טעלו, כי מה שזכה **מרנא בעל ה"הלשם זיע"א**, לעלות למעלות ונשגבות שכאלו, הוא על ידי רוב יגיעות במסירות נפש ובכיות עצומות בשפיכת הנפש לה' שיאיר עיניו.

קרוב לכל קוראיו

באחד משיחותיו אמר **מרון הרב שך זיע"א:** כמה מאושר צריך להיות האדם, היודע שבידו לפנות אל בורא העולם בכל עת ובכל שעה! הוא אינו זקוק לרשיון מיוחד כדי להשיג ראיין, אין שעות קבלה ואין כל הגבלה, שערי תפילה פתוחים תמיד, בכל עת יכול הוא לעמוד לפני בוראו ולבקש: רבונו של עולם, איני חש בטוב - זורני נא! רבונו של עולם, פרנסתי דחוקה - זורני נא! ומעל הכל: רבונו של עולם, אני רוצה לדעת ללמוד! עשירים וארבע שעות ביממה, הנה לא ינום ולא יישן, קרוב ה' לכל קוראיו.

הקול קול יעקב

בדרך דרש למד מפסוק זה **מרנא הגר"י אייבשיץ זיע"א** (יערות דבש ח"א דרוש ג) כי כשיעקב מתפלל רק בקולו וללא כוונה מספיקה, היינו, רק - "הקול קול יעקב", אזי "הידים ידי עשיו", אין הוא יכול לנצח את עשיו בתפילתו...
וכך העיד על עצמו הגר"י אייבשיץ זיע"א במקו"א: אל אמרו מדוע עדיף אחד מחבירי, משום רוב שכלו ועוצם חכמתו ובינתו, לא כן הוא, שקר נחלתם! רק מאת ד' הוא, כאשר מנחל טובו וחסדו הגדול ברוב תפילה ותחנונים... יום שאני לא עזמו בתפילה ובתחנונים לפני בורא עולם "תורתי קרעם קרעם"!!!

האמרות בתורה.

לכו אפוא עסקו בתורה ושמרו מצוותיה והחזיקו את התורה ואת לומדיה. אם תעשו כן מובטחים אתם כי תחול על ראשכם ברכת "ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת".

מי צריך ברכה ומי לא צריך...

וסיפר עוד: פעם אחת הייתי אצל ה"חפץ חיים" יחד עם אחי הגדול והקדוש רבי חיים זצ"ל הי"ד, הר"מ דישיבת וואלוז'ין, שבא לבקש ברכה. ואמר לו ה"חפץ חיים" בזה הלשון: אדם כמותו יבוא אל קומץ עפר כמותי לבקש להטיב לו... הלא יכול להטיב את עצמו בלימוד ושקידת התורה, ואז יציב את עצמו בצלל דמהימנותא, לקבל הברכה האמורה בתורה: "ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת", היוצאת מפי משה וזקנים!

נמצא שמי שעמל בתורה ומקיים מצוותיה אינו צריך לברכות שיברכוהו, שהרי הוא מבורך בברכת "ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת". ורק מי שאינו לומד תורה ומקיים מצוות הוא צריך להתברך בברכות.

ומעתה מבורא דדוקא משום כך רצה יצחק לברך את עשו אף שיעקב היה ראוי לברכות ולא עשו, שהרי יעקב היה "איש תם יושב אהלים" - יושב ועמל בתורה, אם כן הוא לא נצרך לברכה, שהרי הוא מבורך ועומד, ומתקיימת בו ברכת "ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת". אולם עשו שהיה "איש ידע ציד איש שדה", אין לו את ברכת התורה, ואם כן הוא נצרך לברכה.

רוממות המעשים

עבודת ופנינים לשלוחן שבת

הרב נתן צבי שפירא

לעירי נשמת

הגאון רבי יחזקאל ב"ר דב בעריש הכהן וי"א זצ"ל
אב"ד תל אביב

נלב"ע א' כסליו תשמ"ט ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י נכדו הרב אשר פאלי שליט"א

לתרומות והנצחות, תגובות והערות,

בטל': 0722-588477

או במייל: b264464@gmail.com

לקבלת הגליון במייל שלחו בקשה למייל זה.

For dedication and sponsorship send to b264464@gmail.com